

Participatieplan

Warmteprogramma

Versie 0.4 (concept)

Inhoud

1. Aanleiding van de participatie	3
Opstellen van het Warmteprogramma voor Alphen aan den Rijn	3
Waarom participatie?	4
Waarover participeren? Participatiedoel	4
Totstandkoming van dit participatieplan	5
2. Participatieaanpak	5
2.1 Uitgangspunten	5
2.2 Doelgroepen en participatieniveaus	5
2.3 Hoe monitoren we de participatie?	7
2.4 Welke participatievragen stellen we?	8
2.5 Fasering en activiteiten	9
3. Communicatie	15
3.1 Kernboodschap	15
3.2 Uitgangspunten van de communicatie	16
3.3. Communicatiemiddelen	17
4. Randvoorwaarden	17
Bijlage A: Begrippenlijst	18
Bijlage B: Overzicht stakeholders & doelgroepenanalyse	19
Bijlage C: Risicoanalyse	22

1. Aanleiding van de participatie

Dit participatieplan beschrijft hoe de gemeente Alphen aan den Rijn belanghebbenden en geïnteresseerden betreft bij het opstellen van het Warmteprogramma¹. Het bouwt voort op eerdere participatietrajecten zoals de Transitievisie Warmte (TVW) en vormt een leidraad voor participatie op het gebied van warmte tot en met eind 2026.

Opstellen van het Warmteprogramma voor Alphen aan den Rijn

Uiterlijk eind december 2026 moet het College van de gemeente Alphen aan den Rijn het Warmteprogramma vaststellen. Het Warmteprogramma vormt de kapstok voor alle activiteiten voor de warmtetransitie in de gebouwde omgeving, om van aardgas naar duurzame warmte te gaan. Het Warmteprogramma is ook voor de lange termijn, om richting en vorm te geven aan hoe Alphen aan den Rijn van het aardgas afkomt, in lijn met landelijke doelstellingen voor 2050.

In het Warmteprogramma leggen we vast op welke manier en in welke volgorde de verschillende wijken en dorpen aardgasvrij worden. De gemeente heeft straks de mogelijkheid om bepaalde gebieden

¹ In lijn met de Motie 'Als iedereen meetelt kan je op elkaar rekenen,' belangrijke termen worden toegelicht in *Bijlage A: Begrippenlijst*

binnen hun grondgebied aan te wijzen die binnen een bepaalde termijn aardgasvrij worden en daarom moeten overschakelen op een duurzame warmtebron. De totstandkoming van het warmteprogramma wordt vanuit het Programma Energietransitie gecoördineerd. De totstandkoming en uitvoering van het Warmteprogramma is een gemeentebrede verantwoordelijkheid. Na de vaststelling van het Warmteprogramma door het college ligt de coördinatie van de uitvoering van het Warmteprogramma ook bij het programmateam Energietransitie.

Naast een planning willen we met het Warmteprogramma ook een handelingsperspectief bieden aan alle inwoners en ondernemers, ondanks dat er verschillen zijn in zekerheid tussen gebieden. Voor sommige wijken en dorpen kunnen we al meer duidelijkheid geven over de te verwachten oplossing. Voor andere wijken is er nog minder zekerheid, omdat de ontwikkelingen en keuzes in de warmtetransitie nog volop in beweging zijn.

Tenslotte willen we in het Warmteprogramma uitgangspunten opnemen voor participatie bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen, gebaseerd op de voorkeuren van inwoners over hoe zij betrokken willen worden bij het opstellen van een plan voor de warmtetransitie in hun eigen omgeving.

Tijdens het proces om te komen tot een Warmteprogramma wordt gewerkt aan een aantal specifieke instrumenten die het Warmteprogramma voeden: de Notitie Reikwijdte en Detailniveau

(NRD), het plan-MER en de technisch-economische analyse. Ze helpen bij het maken van onderbouwde keuzes over warmteoplossingen en milieueffecten. Het is van belang om de samenhang daarmee goed te bewaken binnen het bredere proces.

Waarom participatie?

De gemeente Alphen aan den Rijn benadrukt het belang van participatie, om samen met inwoners te bouwen aan een vitale gemeente waarin inwoners en organisaties een prominentere plek krijgen. Aan het Warmteprogramma hangen alle huidige en volgende participatietrajecten op het gebied van warmte. Daarom is het belangrijk om de visie en stappen uit het participatiekader *iedereen aan Zet* én de punten uit de Motie 'Als iedereen meetelt kan je op elkaar rekenen' te borgen in dit proces. We passen de uitgangspunten uit het participatiekader doorlopend toe: **inclusieve aanpak, heldere communicatie en blijvend ontwikkelen**.

Door inwoners en stakeholders te consulteren komen we tot betere plannen en besluiten. Via participatie willen we vragen welke groepen wat nodig hebben om stappen te kunnen zetten richting aardgasvrij. Via dit proces willen we inwoners, ondernemers en organisaties informeren over wat er op hen afkomt en activeren om onderdeel te zijn van de overstap naar duurzame warmte.

We bouwen voort op eerdere en al lopende processen rond de Transitievisie Warmte en de verkenninggebieden Ridderveld West en

de Planetenbuurt en de ontwikkelingen rond het Havenfront en de Zeeheldenbuurt. Ook hebben we recentelijk geparticipeerd rondom zon en wind waarvan we ook de waardevolle lessen tot ons nemen.

Waarover participeren? Participatiedoel

De participatie tijdens het opstellen van het Warmteprogramma gaat voornamelijk over het toetsen van de **inhoud van het programma** en over de **randvoorwaarden** voor de **uitvoering ervan** na het vastleggen. Het doel van de participatie is om op een transparante manier inzicht te geven in waar we vandaan komen (uit de Transitievisie Warmte), waar we naartoe willen (duurzame warmte voor heel Alphen) en welke keuzes we maken voor de toekomst met betrekking tot de warmtetransitie (welke oplossing voor welke wijk, op welke termijn, en waarom). We willen alle stakeholders informeren over de belangrijkste afwegingen die hierbij een rol spelen, hen de gelegenheid geven om hun mening te geven, en tegelijkertijd duidelijk zijn over wat ze wel en niet kunnen verwachten. Het gaat immers om een *langetermijntransitie*, waarbij voor veel inwoners, ondernemers en andere organisaties nog onzeker is wanneer hun wijk, buurt of dorp aan de beurt is. We schrijven het Warmteprogramma op basis van de kennis van nu, maar er kunnen in de toekomst veranderingen optreden.

Ook willen we helder zijn over de mate van invloed: bij meer technische vraagstukken is die invloed beperkt. Daarnaast is het doel

om samen een handelingsperspectief op maat te bepalen: wat hebben mensen nodig om zelf aan de slag te kunnen? We vragen hoe inwoners, ondernemers en andere organisaties betrokken willen worden bij zowel een individuele, als een collectieve aanpak en welke uitgangspunten daarbij belangrijk zijn voor de participatie in wijkuitvoeringsplannen.

Totstandkoming van dit participatieplan

Om te komen tot dit participatieplan is er samen met het projectteam voor het Warmteprogramma, de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) en gebiedsregisseurs een stakeholdersanalyse gevoerd. Deze analyse is aangevuld met geleerde lessen uit de Transitievisie Warmte en de verkenningsgebieden en een aantal gesprekken met externe stakeholders² die eerder zijn betrokken bij de meedenkgroep voor de Transitievisie Warmte. Aanvullend hierop is een doelgroepen categorisering gemaakt met een risicoanalyse.

2. Participatieaanpak

2.1 Uitgangspunten

Op basis van de stakeholderanalyse (zie bijlage B) en risicoanalyse (zie bijlage C) gebruiken we de volgende uitgangspunten voor deze

² Leden van Energiek Alphen die ook zijn betrokken bij de meedenkgroep TVW in 2021.

participatieaanpak:

- **Alle doelgroepen moeten minimaal geïnformeerd worden.** De warmtetransitie raakt ons allemaal, dus het is belangrijk dat iedereen toegang heeft tot dezelfde informatie. Er blijft altijd ruimte voor inbreng.
- **We zijn helder en transparant over de inhoud, het proces en niveau van participatie.** De verwachtingen moeten helder zijn over waarover mensen participeren, welke invloed is mogelijk, wat er wordt gedaan met hun inbreng en hoe het proces gaat lopen.
- **We luisteren naar de praktijk en zijn flexibel in welke werkvormen we inzetten.** Het plan wat we hier opnemen is op basis van de kennis van nu. Tijdens het participatietraject halen we nieuwe informatie op, en zetten we werkvormen flexibel in om aan te sluiten bij de Alphense omgeving.
- **We koppelen tijdig terug aan zowel interne als externe doelgroepen.** Het is belangrijk dat er regelmatige updates zijn over het proces, zodat mensen zien wat er wordt gedaan met hun inbreng.

2.2 Doelgroepen en participatieniveaus

Op basis van de Factor C-sessies met interne stakeholders en een aantal gesprekken met externe stakeholders is de onderstaande indeling van doelgroepen en participatieniveaus opgesteld. Hier gaat het over het gewenste participatieniveau tijdens het participatietraject voor het opstellen van het Warmteprogramma. Alle doelgroepen worden sowieso goed geïnformeerd. Wat betekenen de

verschillende niveaus? Op basis van het participatiekader van de Gemeente Alphen aan den Rijn:

- Beslissen: zij hebben een doorslaggevende invloed op hoe de participatie verloopt en de inhoud van het Warmteprogramma
- Meewerken: zij nemen deel aan gezamenlijke planvorming en keuzes.
- Meedenken: Betrokkenen kunnen suggesties, bezwaren of oplossingen aandragen. Ze delen hun mening, ervaring en ideeën.
- Informeren (meeweten): Geen formele inbreng, wordt op de hoogte gesteld.

Het gemeentelijk bestuur, interne teams en professionele stakeholders zijn belangrijk voor de totstandkoming van het Warmteprogramma, en het samenwerkingsproces met hen is beschreven in het Plan van Aanpak. In deze participatieaanpak houden we rekening met de diverse behoeften van de volgende doelgroepen: inwoners, ondernemers en andere organisaties. We betrekken inwoners, en met name particuliere woningeigenaren omdat zij ook zélf aan de slag moeten. De inwoners van Alphen aan den Rijn vormen een diverse groep, met verschillende (migratie)achtergronden en financiële middelen, zowel positieve als negatieve houdingen ten opzichte van klimaatregelgeving, en met en zonder interesse in deelname (Citizens, 2021; CBS, 2024). We zijn ook geïnteresseerd in 'het stille midden,' de mensen die zich minder vaak laten horen. Daarnaast is het Warmteprogramma ook relevant voor ondernemers en maatschappelijke organisaties, die of met hun

eigen vastgoed aan de slag moeten óf juist inwoners daarin kunnen helpen om stappen te zetten.

We onderscheiden ook al bij de warmtetransitie betrokken inwoners (panels, meedenkgroep Transitievisie Warmte (TVW), verkenningsgebieden TVW), georganiseerde inwonersgroepen, al betrokken verenigd bedrijfsleven (VOA, EDBA, innovatiegroep, Alphens Warmte Collectief), en verenigd bedrijfsleven in bredere zin.

Lokale media en pers heeft een groot bereik en invloed op hoe mensen denken. We betrekken hen actief op een aantal momenten in het participatieproces, en zorgen dat zij ons ook goed weten te vinden.

NB: Uit gesprekken met gebiedsregisseurs en deelnemers van de TVW-meedenkgroep is het duidelijke signaal gekomen dat de meeste inwoners waarschijnlijk niet actief betrokken willen worden bij het opstellen van het Warmteprogramma, omdat het bijvoorbeeld niet gaat over de korte termijn of zij niet (direct) de relatie met hun eigen leefomgeving zien. We maken participatie dus niet te zwaar en vertalen vragen door naar de belevingswereld van inwoners. Daarnaast zorgen we dat we niet alleen de luidste/al betrokken stemmen horen. Vandaar dat we de doelgroep 'stille midden' ook expliciet noemen. Zo zorgen wij ervoor dat er ruimte is voor iedereen om mee te denken.

Doelgroep	Niveau participatie	Rol in proces
Intern: Bestuurlijk (College B & W, gemeenteraad)	Beslissen	Legitimiteit, besluitvormend
Interne teams (Uitvoering en beheer, gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed, bewonersgericht, beleid)	Meewerken	Technische adviseurs en uitvoerders; leveren input over haalbaarheid en planning Bruggenbouwers tussen beleid en bewoners; zorgen voor inclusieve communicatie en sociale verbinding Meewerken aan inhoudelijke richting en integratie van beleid
Professionele stakeholders (woningcorporaties, netbeheerders, energie, water, medeoverheden, commissie MER)	Meewerken	Meewerken aan haalbaarheid en randvoorwaarden infrastructuur, afstemmen over investeringen, assets, en (regionale/provinciale) plannen
Verenigd bedrijfsleven (VOA, EDBA, Alphen Warmte Collectief, innovatiegroep TVW)	Meedenken	Raadplegen over impact en kansen, sleutelfiguren voor het bereiken van bredere bedrijfsleven
Het 'stille midden'	Meedenken	Eindgebruikers en ervaringsdeskundigen over hun eigen leefomgeving; geven genuanceerde input over behoeften en zorgen in hun eigen leefomgeving voor handelingsperspectief (bredere beeld van samenleving).
Georganiseerde inwonersgroepen (Dorpsoverleggen, bewonerscommissies, Energiek Alphen)	Meedenken	Eindgebruikers, kunnen lokale kennis en netwerken delen voor de toetsing van plannen, sleutelfiguren
Al betrokken inwoners(groepen) (Inwonerspanels, meedenkgroep TVW, verkenningengebieden TVW)	Meedenken	Eindgebruikers en ervaringsdeskundigen, deels al betrokken bij uitvoering, meedenken in de toetsing van plannen en versterking van vertrouwen
Inwoners	Informereren	Eindgebruikers en ervaringsdeskundigen over hun eigen leefomgeving; geven input over behoeften en zorgen in hun eigen leefomgeving voor handelingsperspectief
Maatschappelijke organisaties	Informereren	Verbinders en vertegenwoordigers van diverse groepen, ook eindgebruikers (eigen vastgoed). Sleutelfiguren voor het bereiken van een diverse groep inwoners kunnen hier ook in zitten.
Lokale media en pers	Informereren	Brede communicatie in Alphen aan den Rijn, opinievorming
Ondernemers	Informereren	Economische stakeholders en ook eindgebruikers (eigen vastgoed); kunnen verduurzaming versnellen en hebben belang bij haalbare oplossingen

2.3 Hoe monitoren we de participatie?

We focussen met de participatie op het komen tot een goed en gedragen Warmteprogramma. Om dat te bereiken kijken we niet alleen naar het aantal bereikte mensen vanuit het participatieproces,

maar ook naar de spreiding. Het zorgen dat niet alleen de luidste stemmen gehoord worden, maar de volle breedte van zorgen en behoeften van inwoners en ondernemers. We zetten in op een diversiteit van participatieactiviteiten, via diverse kanalen. We

monitoren en analyseren de resultaten per fase van de participatieaanpak, koppelen de resultaten terug intern en aan het bestuur, en waar nodig passen we onze aanpak tussentijds aan. We kijken voornamelijk naar:

- **Kwaliteit van de participatie:** De daadwerkelijke inhoud die er vanuit de participatieactiviteiten wordt opgehaald, dat er een duidelijk beeld is van wat diverse doelgroepen vinden.
- **Kwantiteit van de participatie:** Aantal deelnemers aan activiteiten (online en fysiek) en de vertegenwoordiging van doelgroepen over de brede scope van participatieactiviteiten (in het bijzonder particuliere woningeigenaren, het ‘stille midden’ en profielen die vaker ondervertegenwoordigd zijn in participatie, bijvoorbeeld mensen met een migratieachtergrond).

We gebruiken de Citisens betrokkenheidsprofielen en relevante CBS en gemeentelijke bevolkingsstatistieken als referentie voor de verhouding van deelnemers tot de Alphense samenleving.

2.4 Welke participatievragen stellen we?

Om mensen te laten meedenken over het Warmteprogramma, vertalen we de vraagstukken van het Warmteprogramma door naar concrete vragen die passen bij hun eigen beleavingswereld:

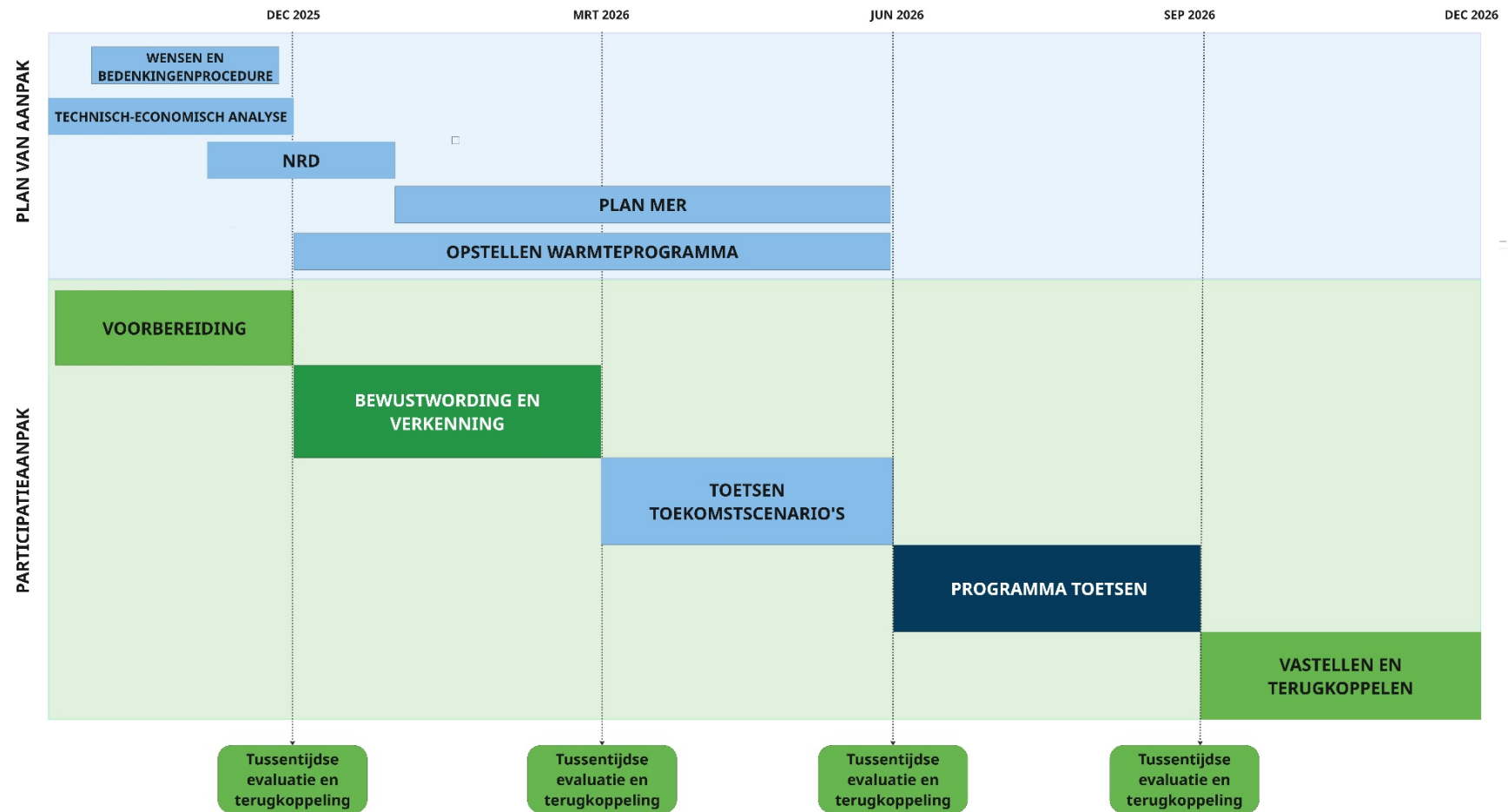
- 1) Hoe staat u tegenover de overstap naar een andere manier van verwarming in uw wijk, buurt of dorp?
- 2) Heeft u vragen of zorgen over de overstap naar een andere manier van verwarming in uw wijk, buurt of dorp?

- a. Bijvoorbeeld: kosten, geluid, werkzaamheden in de straat, ruimte rond uw huis of bedrijf?
- 3) Wat vindt u belangrijk bij de overstap naar een nieuwe manier van verwarmen?
 - a. Bijv., betaalbaarheid, neemt niet te veel ruimte in.
- 4) Wat zou u helpen om uw woning of bedrijf klaar te maken voor een andere manier van verwarmen?
- 5) Heeft u hulp nodig bij de overstap naar een andere manier van verwarmen? Bijvoorbeeld advies, geld of iemand die met u meedenkt?
- 6) Zijn er ontwikkelingen of situaties in uw wijk/buurt waar de gemeente rekening mee moet houden?
- 7) Wat zou u graag willen meegeven aan de gemeente voordat er een besluit wordt genomen over welke warmteoplossing kansrijk is in uw wijk/buurt?
- 8) Hoe wilt u informatie krijgen over ontwikkelingen in uw wijk/buurt over de overstap naar duurzame warmte? (Bijvoorbeeld via post, e-mail, bijeenkomsten?)

- 9) Wat is voor u een fijne manier om mee te denken of mee te doen tijdens de uitvoering van een nieuwe warmteoplossing voor uw wijk/buurt?

Deze vragen worden tijdens de uitvoering van het proces nog verder vertaald naar de activiteiten die in sectie 2.3 zijn benoemd.

2.5 Fasering en activiteiten

Figuur 1: Overzicht fasering

Om inwoners, ondernemers en andere betrokkenen goed te betrekken bij het Warmteprogramma, is gekozen voor een gefaseerde aanpak. Elke fase heeft een eigen doel, bijpassende activiteiten en communicatiekanalen. Zo zorgen we ervoor dat de participatie aansluit bij de verschillende behoeften en mogelijkheden van de diverse doelgroepen.

Fase 0 – Voorbereiding: In deze eerste fase stemmen we bestuurlijk af over het Plan van Aanpak en het participatieplan. Daarbij wordt het participatieplan voorgelegd aan de raad, die haar wensen en bedenkingen meegeeft aan het college. Intern bereiden we ons voor met andere betrokken teams, zoals communicatie en team wijken en kernen, zodat we straks met één duidelijke boodschap naar buiten treden. Ook brengen we professionele partners, zoals woningcorporaties, op de hoogte van het aankomende proces. Zo zorgen we ervoor dat iedereen goed geïnformeerd is en dat de communicatie richting inwoners en ondernemers helder en consistent is.

Activiteiten in fase 0:

- We richten een landingspagina in op de gemeentelijke website, waar alle informatie over het Warmteprogramma overzichtelijk te vinden is.
- We actualiseren bestaande informatie over aardgasvrij wonen en werken, en verbinden deze met het bredere verhaal van het Warmteprogramma.

- We scherpen de kernboodschappen aan, zodat ze passen bij de interne ontwikkelingen binnen het communicatieteam en de bredere Duurzaamheidsstrategie.
- We stellen een communicatieplanning op, zodat duidelijk is wanneer en via welke kanalen we informatie delen.
- We bereiden de aankondiging van het Warmteprogramma voor, zowel voor op de website als voor lokale media.
- We passen het participatieplan aan op basis van de uitkomsten van de wensen- en bedenkingenprocedure.

Kanalen:

- Gemeentelijke website (landingspagina)

Verwachte resultaten:

- Een aangescherpt participatieplan, inclusief kernboodschappen en communicatieplanning.
- Een ingerichte landingspagina die begin 2026 live kan gaan.
- Een gereedstaande aankondiging van het Warmteprogramma.

Fase 1 – Bewustwording en Verkenning: In deze fase willen we inwoners en ondernemers goed informeren over het opstellen van het Warmteprogramma en wat dit voor hen betekent. We zorgen voor duidelijke uitleg over het proces en wat mensen kunnen verwachten.

Tegelijkertijd halen we op wat er leeft: zorgen en behoeften van verschillende doelgroepen. Daarbij besteden we extra aandacht aan het opnieuw vormgeven van het contact met eerder betrokken groepen, zoals de meedenkgroep, innovatiegroep en bewoners uit verkenningsgebieden van de Transitievisie Warmte. We doen dit met zorg, zodat hun kennis en ervaring op een passende manier een plek krijgt in het proces.

Activiteiten in fase 1:

- We lanceren de landingspagina en delen de aankondiging via de gemeentelijke nieuwsbrief en lokale media.
- We leggen uit wat het Warmteprogramma is, hoe mensen kunnen meedenken, wat er wordt gedaan met hun input en waar ze terecht kunnen met vragen.
 - Specifiek voor verkenningsgebieden TVW: We sluiten aan bij project communicatiekanalen en we leggen uit dat het Warmteprogramma overkoepelend is, en dat dit proces niet direct over uitvoering in hun wijk op korte termijn gaat.
- We stellen laagdrempelige vragen om te peilen hoe mensen denken over de overstap naar duurzame warmte.
 - We delen een online enquête via de website, sociale media en lokale media.

- We voeren straatgesprekken op twee momenten per gebied in Alphen, om ook het ‘stille midden’ te bereiken.
- We sluiten aan, waar dat kan, bij 3 inloopavonden vanuit Isoleren & Besparen om laagdrempelig informatie te delen over het Warmteprogramma en in gesprek te gaan met mensen die vragen of zorgen hebben over duurzame warmte. Waar nodig organiseren we aanvullende inloopavonden.
- We geven het contact met eerder betrokken groepen (meedenkgroep en innovatiegroep TVW) opnieuw vorm en vragen of en hoe zij nu willen meedenken.
- We voeren 15 diepte-interviews met sleutelfiguren uit inwonersgroepen (Energiek Alphen, dorpsoverleggen, bewonerscommissies) en het lokale verenigd bedrijfsleven (VOA, EDBA, Alphens Warmte Collectief).
- Aan het einde van de fase analyseren en verwerken we de resultaten van deze fase. We analyseren welke doelgroepen we hebben bereikt en of dit aansluit bij onze doelen.

Kanalen:

- Gemeentelijke website en Duurzaam Alphen
- Algemene gemeentelijke nieuwsbrief en sociale media
- Lokale media (huis-aan-huisbladen, kranten)

- (Doorverwijzing naar) platform commissie MER (zienswijzeprocedure NRD)
- Directe mail/contact met eerder betrokken groepen
- In-person gesprekken sleutelfiguren

Verwachte resultaten:

- Inzicht in de zorgen en behoeften van inwoners en ondernemers over de overstap naar duurzame warmte, ook in relatie tot milieu-impact (voor NRD en plan-MER).
- Inzicht in hoe mensen geïnformeerd willen worden en op welke manier ze willen meedenken richting uitvoering.
- Een overzicht van wie verder wil meedenken over het opstellen van het Warmteprogramma.

Tussentijdse evaluatie en terugkoppeling: Op basis van de inzichten uit fase 1 scherpen we de aanpak aan voor fase 2. We koppelen de resultaten en aanpassingen terug aan het bestuur en het interne team die aan het Warmteprogramma werkt, zodat dit meegenomen kan worden de afwegingen voor beoogde warmteoplossingen. Daarnaast koppelen we de inhoud van wat we hebben opgehaald en hoe deze is ontvangen terug aan inwoners en ondernemers. Dit doen we via:

- Een geüpdatete landingspagina
- Gemeentelijke nieuwsbrief en sociale media
- Lokale media

- Direct contact met eerder betrokken groepen en sleutelfiguren

Fase 2 – Toetsen van toekomstscenario's: In deze fase werkt de gemeente verder aan de inhoud van het Warmteprogramma, en er wordt inzichtelijk of er één of meerdere kansrijke warmteoplossingen voor wijken of gebieden zijn, op basis van technische, economische en milieukundige analyses. We toetsen deze oplossingen bij inwoners en ondernemers die in fase 1 hebben aangegeven verder te willen meedenken.

Hoe doen we dat? We presenteren een aantal mogelijke toekomstscenario's. Daarbij maken we visueel en begrijpelijk:

- Welke keuzes en dilemma's de gemeente moet afwegen per oplossing
- Wat er mogelijk verandert in de leefomgeving per oplossing
- Wat er verandert achter de voordeur per oplossing
- Wat de gemeente (en evt. andere partijen) kan aanbieden om te helpen bij de overstap naar een nieuwe warmteoplossing
- Welke uitgangspunten vormen de basis voor de uitvoering (bijv. betaalbaarheid, verloop van communicatie, etc.)

Aan de hand van vertaalde participatievragen (zie sectie 2.4) vragen we bij betrokken inwoners en deelnemers wat ze vinden van deze mogelijke toekomstscenario's, of er iets onduidelijks is, of als er nog

zorgen of behoeften zijn bij bijvoorbeeld ondersteuning en/of uitgangspunten voor de uitvoering.

Activiteiten in fase 2:

- We organiseren (online of fysieke) bijeenkomsten met betrokken inwoners en ondernemers waarin mogelijke toekomstscenario's worden gepresenteerd.
- Na afloop van fase 2 verzamelen en analyseren we alle input die is opgehaald over de toekomstscenario's voor duurzame warmte.

Kanalen:

- Online of fysieke bijeenkomsten
- Directe communicatie met betrokken groepen

Verwachte resultaten:

- Gerichtte feedback op de keuzes en uitgangspunten voor uitvoering
- Inbreng om het concept Warmteprogramma verder aan te scherpen en kansrijke warmteoplossingen beter te laten aansluiten bij de leefwereld van inwoners en ondernemers

Tussentijdse evaluatie en terugkoppeling: Na afloop van fase 2 kijken we opnieuw naar welke doelgroepen we hebben bereikt en onderzoeken of er nog groepen zijn die tot nu toe ondervertegenwoordigd zijn. Als dat zo is, proberen we hen alsnog te betrekken bij de laatste fase van het participatieproces.

De resultaten van deze fase en eventuele aanpassingen in de aanpak worden teruggekoppeld aan het gemeentebestuur. Daarnaast zorgen we voor een duidelijke terugkoppeling aan inwoners en ondernemers. We laten zien wat er is opgehaald, wat ermee gebeurt en hoe dit wordt verwerkt in het vervolg van het Warmteprogramma.

Kanalen:

- Geüpdatete landingspagina op de gemeentelijke website
- Algemene gemeentelijke nieuwsbrief en sociale media
- Lokale media
- Directe communicatie met betrokken groepen uit fase 2

Fase 3 – Programma toetsen: In deze fase is het concept van het Warmteprogramma gereed, inclusief de resultaten van het plan-MER. Dit concept wordt getoetst bij professionele stakeholders die betrokken zijn bij de inhoudelijke kant van het programma. Hierbij doen we ook een gerichte check bij inwoners en ondernemers die tot dan toe hebben geparticipeerd tijdens fases 1 en 2. Tegelijkertijd toetsen we de handelingsperspectieven en uitgangspunten voor uitvoering bij een bredere groep inwoners en ondernemers.

We doen dit via (online of fysieke) bijeenkomsten, inloopavonden, en via de landingspagina. Zo krijgen mensen een laatste kans om hun mening te geven en vragen te stellen over het conceptprogramma en de keuzes die daarin zijn gemaakt, vóór het officiële zienswijze procedure.

Activiteiten in fase 3:

- We verzorgen een gerichte terugkoppeling en toetsing via (online of fysieke) bijeenkomst(en) voor betrokken inwoners uit fases 1 en 2, om te vertellen wat er met hun input is gedaan. Hierbij checken we of dat voldoende is of als mensen daar nog iets in missen.
- We sluiten aan bij 2 bestaande inloopavonden over isoleren & besparen, of we organiseren zelf bijeenkomsten over de conceptinhoud van het Warmteprogramma.
- We maken de conceptinhoud beschikbaar via de landingspagina op de gemeentelijke website.
- We verzamelen en analyseren de laatste reacties uit deze fase zodat waar nodig aanpassingen voor het ontwerp-Warmteprogramma gemaakt kunnen worden.

Kanalen:

- Landingspagina op de gemeentelijke website
- Algemene gemeentelijke nieuwsbrief en sociale media
- Lokale media

Verwachte resultaten:

- Laatste feedback op het handelingsperspectief en uitgangspunten voor uitvoering
- Inzicht in het draagvlak voor het Warmteprogramma

Tussentijdse evaluatie en terugkoppeling: Na fase 3 worden de resultaten teruggekoppeld, zowel intern als extern. Inwoners, ondernemers en organisaties worden geïnformeerd over het vervolgproces (ter inzagelegging).

Fase 4 – Vaststellen en terugkoppelen In deze laatste fase wordt eerst het ontwerp-Warmteprogramma ter inzage gelegd, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om een officiële reactie te geven. Na deze zienswijze procedure en benodigde aanpassingen wordt het definitieve Warmteprogramma gepresenteerd aan het College voor vaststelling.

Na vaststelling is het doel is om alle opgehaalde input te verwerken in het programma en dit breed terug te koppelen aan alle betrokkenen. We laten zien welke afwegingen zijn gemaakt, wat inwoners en ondernemers kunnen verwachten, en hoe zij kunnen meedoen in de uitvoering binnen hun eigen wijk of buurt. We geven ook praktische informatie voor mensen die nu al zelf aan de slag willen met verduurzaming (verbinding met lopende activiteiten op Duurzaam Alphen). Tot slot bedanken we alle inwoners(groepen) en ondernemers die hebben meegedacht tijdens het opstellen van het

Warmteprogramma. We laten weten hoe zij, als ze dat willen, betrokken kunnen blijven bij de uitvoering van het programma.

Activiteiten in fase 4:

- Het Warmteprogramma wordt ter inzage gelegd in het najaar van 2026. Hier kunnen inwoners, ondernemers en organisaties formeel op reageren. Hier wordt een verslag van gemaakt.
- We koppelen het definitieve Warmteprogramma terug aan inwoners en ondernemers, met:
 - Uitleg over gemaakte keuzes;
 - Wat er gaat gebeuren in de komende periode;
 - Mogelijkheden voor verdere participatie;
 - Tips voor wie zelf aan de slag wil.
- We bedanken alle deelnemers aan het participatieproces, en checken in of en hoe ze verder betrokken willen worden bij de uitvoering van het Warmteprogramma.

Kanalen:

- Landingspagina op de gemeentelijke website
- Algemene gemeentelijke nieuwsbrief en sociale media
- Lokale media
- Directe communicatie met betrokkenen

Verwachte resultaten:

- Een helder en gedragen Warmteprogramma waarin inwoners en ondernemers kunnen terugvinden wat er gaat gebeuren en hoe zij (op termijn) kunnen meedoen in de overstap naar duurzame warmte

Eindevaluatie: Na vaststelling van het definitieve Warmteprogramma voeren we een eindevaluatie uit. Dit doen we bij voorkeur samen met betrokken inwoners en ondernemers, zodat we een completer beeld krijgen van wat goed ging en wat beter kan. We kijken terug op het hele proces: hoe effectief was de participatie, wie hebben we bereikt, en hoe is de input verwerkt? De inzichten uit deze evaluatie gebruiken we om toekomstige participatietrajecten te verbeteren.

Doorlopende activiteiten: Gedurende het opstellen van het Warmteprogramma worden belangrijke updates en resultaten gedeeld op de landingspagina en via lokale media.

3. Communicatie

3.1 Kernboodschap

Gedurende het hele project werken we met een eenduidige kernboodschap. De basisboodschap is:

Gemeente Alphen aan den Rijn maakt zich klaar voor een toekomst zonder aardgas, waarin we koken en ons huis verwarmen met duurzame warmtebronnen. Zo zorgen we voor een duurzame en

gezonde wereld. Voor onszelf, maar ook voor de mensen om ons heen. Ook houden we zo onze energierekening in de hand.

Om te bepalen welke wijk wanneer overstapt op duurzame energie en welke warmtevoorziening technisch en financieel het best haalbaar is, stelt Gemeente Alphen aan den Rijn een Warmteprogramma op. Zo weet iedere inwoner en ondernemer straks waar hij aan toe is. We maken een programma dat recht doet aan de ideeën en zorgen van de inwoners en ondernemers uit onze gemeente. We doen dit door te informeren, luisteren en te betrekken. Zo bouwen we samen aan een haalbare, eerlijke en gedragen warmtetransitie.³

3.2 Uitgangspunten van de communicatie

- **Gedurende het hele traject is er heldere en transparante communicatie. Verwachtingen worden gemanaged.**

Zo houden we regie op de boodschap en informatie die richting inwoners gaat en zorgen we dat inwoners en ondernemers weten waar ze aan toe zijn. Het is helder tot op welk niveau mensen kunnen meepraten, meedenken of

meebeslissen. En dus ook over welke onderwerpen zij alleen worden geïnformeerd.

- **We gebruiken eenvoudige taal (B1), met zoveel mogelijk ondersteunend beeldmateriaal en concrete voorbeelden.**

Zo zorgen we dat de boodschap voor een zo groot mogelijke groep begrijpelijk is, ook voor mensen die de Nederlandse taal minder goed machtig zijn. Bovendien proberen we zoveel mogelijk aan te sluiten bij de belevingswereld van de inwoners en hen de informatie te geven die zij wensen en nodig hebben. We halen bij inwoners op welke manier van communicatie (digitaal, fysieke bijeenkomsten, enquêtes, gesprekken, enzovoort) zij het prettigst vinden en proberen zo goed mogelijk daarbij aan te sluiten.

- **We anticiperen op mogelijke zorgen en geven concrete antwoorden of verwijzen mensen door naar een plaats waar deze vragen worden behandeld.**

Hiermee voorkomen we dat misvattingen een eigen leven gaan leiden.

- **Inwoners krijgen regelmatig updates en terugkoppeling van opgehaalde resultaten.**

De wensen en belangen van alle stakeholders worden zo inzichtelijk gemaakt en erkend. Zo zorgen we ervoor dat inwoners en ondernemers zich gehoord voelen, voorkomen we zoveel mogelijk weerstand en maken we koppelkansen

³ In het najaar van 2025 worden de communicatiestrategie en de kernboodschappen voor het thema Duurzaamheid geactualiseerd. Ter voorbereiding op dit proces (fase 0) en om aan te sluiten bij de nieuwe strategie, wordt deze kernboodschap indien nodig aangepast.

inzichtelijk. Dit doen we via verschillende kanalen, zoals de gemeentelijke website.

3.3. Communicatiemiddelen

In de gemeente Alphen aan den Rijn wonen verschillende groepen mensen. Al deze mensen hebben een eigen voorkeur hoe zij het liefst worden geïnformeerd en betrokken. Daarom zetten we diverse middelen in, zowel digitaal als fysiek. Op logische momenten tijdens het project vragen we na bij inwoners en ondernemers hoe zij de communicatie ervaren en checken we of we nog steeds de juiste middelen inzetten. Als dit nodig blijkt, passen we middelen aan of voegen deze toe.

De middelen die we sowieso inzetten zijn:

- Website van de gemeente;
- Website duurzaam.alphenaandenrijn.nl;
- Posters, brochures, nieuwsbrieven en/of flyers;
- Directe communicatiemiddelen (bijv. inloopspreekuur);
- Via sleutelfiguren en netwerken uit de wijk;
- Visuele middelen (bijv. animaties, infographics en video's)
- Sociale media

De geschatte raming voor de uitvoering van deze participatieaanpak en bijhorende communicatieactiviteiten is €60.000,-. De verwachte doorlooptijd, inclusief voorbereiding, is van september 2025 tot en met december 2026.

4. Randvoorwaarden

Bijlage A: Begrippenlijst

Warmteprogramma: In een warmteprogramma beschrijft de gemeente de aanpak van het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Hierin staat minimaal welke wijken, buurten en dorpskernen in de komende 10 jaar van het aardgas gaan en hoe dat gebeurt. (Bron: NPLW, '[Warmteprogramma](#).')

Warmtetransitie: In 2050 moeten alle woningen op een duurzame manier worden verwarmd, dus niet meer via aardgas. De overstap van aardgas naar een duurzaam alternatief noemen we de warmtetransitie.

Transitievisie Warmte (TVW): In de Transitievisie Warmte staat hoe de gemeente zich voorbereidt op een aardgasvrije toekomst. De visie is op 17 februari 2022 vastgesteld door de gemeenteraad. De Transitievisie Warmte wordt vervangen door het Warmteprogramma. (Bron: Gemeente Alphen aan den Rijn, '[Transitievisie Warmte](#).')

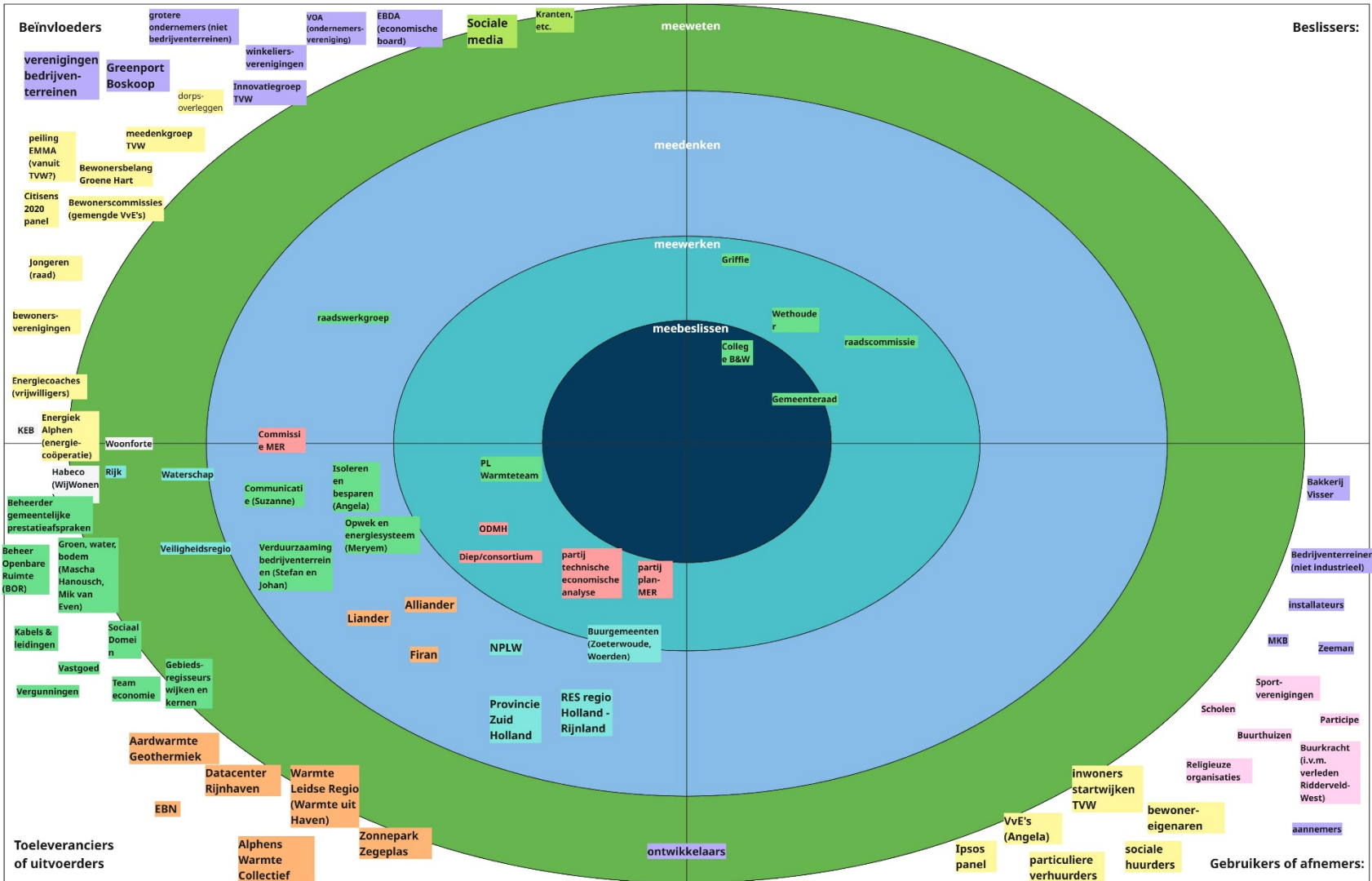
Verkenningengebieden TVW: Verkenningengebieden zijn de eerste buurten waar de gemeente onderzoekt hoe we kunnen verwarmen, douchen en koken zonder aardgas. Het betreft de volgende gebieden: Planetenbuurt, Ridderveld-West, Omgeving Archeon, Zeeheldenbuurt – Groene Dorp – Tolstraat, Boskoop-West. (Bron: Gemeente Alphen aan den Rijn, '[Verkenningengebieden](#)').

Participatie: De gemeente Alphen aan den Rijn verstaat onder participatie het tijdig betrekken van inwoners en andere belanghebbenden bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van beleid en/of het realiseren van initiatieven gericht op het verbeteren van de sociale en fysieke omgeving. Daarbij gaan inwoners, ondernemers, gemeentebestuur en de medewerkers met elkaar in gesprek bij het mogelijk of beter maken van elkaars initiatieven. (Bron: Gemeente Alphen aan den Rijn, '[Iedereen aan zet](#).')

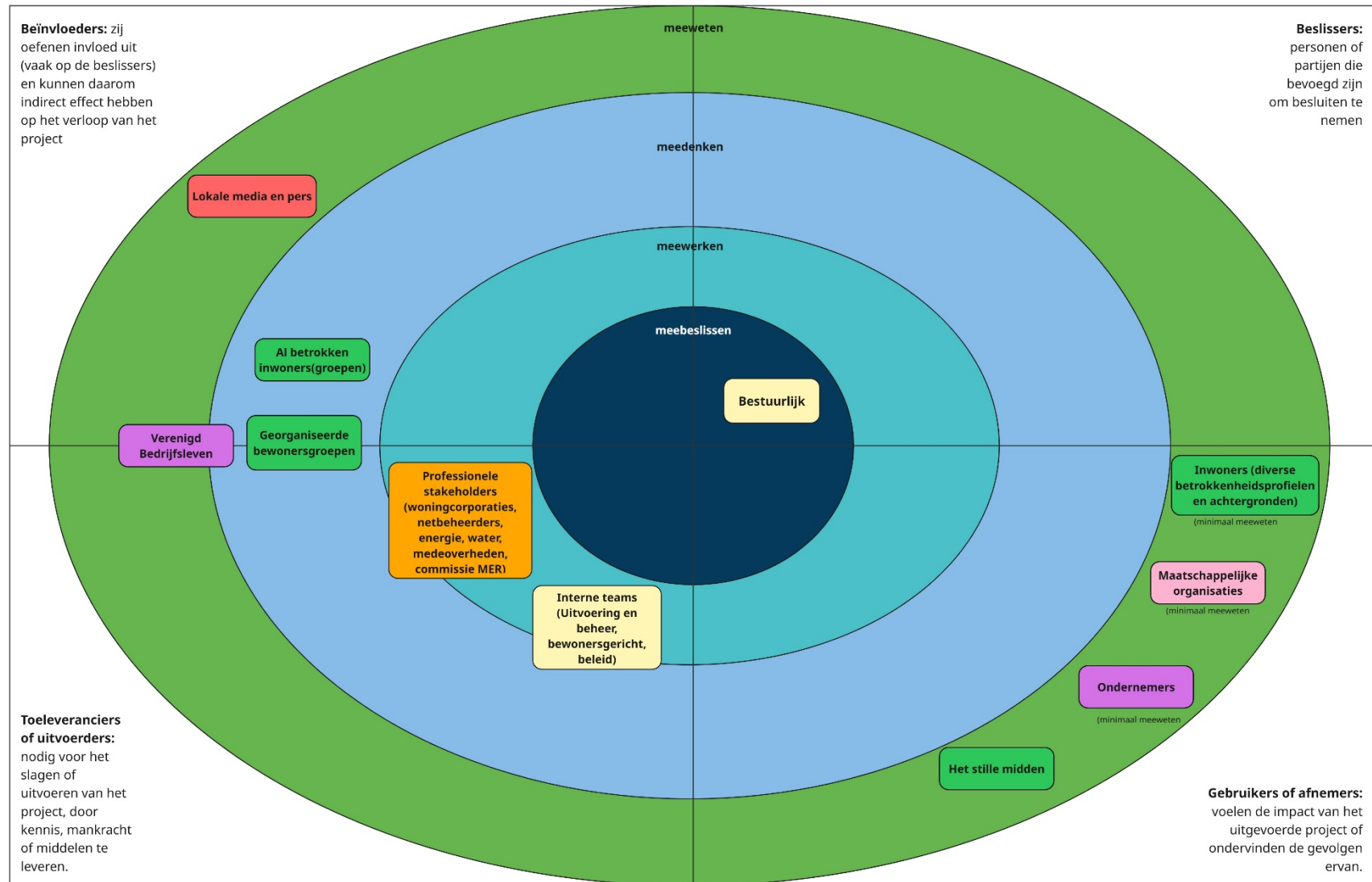
Het stille midden: Vaak de grootste groep mensen die valt tussen 'pushers' (die uitspraken delen) en 'joiners' (mensen die aansluiten bij die uitspraken). De redenen voor hun 'stilte' kunnen divers zijn, waaronder: 1) ze durven zich niet uit te spreken; 2) ze weten niet veel van een onderwerp of 3) het scheelt hen niet veel (Bron: Nationaal Programma RES, '[Energie Participatie](#)').

Bijlage B: Overzicht stakeholders & doelgroepenanalyse

HUIDIGE SITUATIE

GEWENSTE SITUATIE- DOELGROEPEN

Doelgroep	Welke stakeholders?	Kenmerken
Bestuurlijk	College van B& W, gemeenteraad	Politiek–bestuurlijk, besluitvormend, strategisch
Interne teams	<i>Uitvoering en beheer</i> ((Maatschappelijk) vastgoed, kabels & leidingen, beheer openbare ruimte, groen water bodem, vergunningen, financiën); <i>Bewonersgericht</i> (Gebiedsregisseurs, communicatie, sociaal domein); Beleids- en programmasturing (Programmateam energie, team economie, wonen)	Operationeel, technisch, verantwoordelijk voor infrastructuur; Verbinding met inwoners, communicatie, sociaal domein; Beleidsontwikkeling, programmamanagement, thematische expertise
Professionele stakeholders	<i>Woningcorporaties</i> (Woonforte, WijWonen (Habeco), Woonpartners), <i>Medeoverheden</i> (Rijk, NPLW, veiligheidsregio, buurgemeenten, RES-regio Holland–Rijnland, Provincie Zuid Holland, ODMH, waterschap) <i>Procespartners</i> (Commissie MER, partij techno–economische analyse, partij plan–MER, Diep) <i>Net, energie en water</i> (Datacenter rijnhaven, Liander, Alliander, Firan, EBN, Warmte Leidse regio, Aardwarmte Geothermiek, Alphens Warmte Collectief, Zonnepark Zegeplas, drinkwaterbedrijf)	Specialistische kennis, onafhankelijke toetsing, procesbegeleiding; Beleidskaders, toezicht, regionale samenwerking; Infrastructuurbeheer, energietransitie, veiligheid, waterbeheer
Woningcorporaties	Woonforte, WijWonen (Habeco), Woonpartners	Strategisch en operationeel, vertegenwoordiging deel van bewoners, woningbeheer
Lokale media en pers	Sociale media, kranten, huis–aan–huisbladen, etc.	Communicatie, publieke opinie
Ondernemers	Bedrijventerreinen, MKB, innovatiegroep TVW, ontwikkelaars, aannemers, installateurs, makelaars, hypotheekadviseurs	(Individuele) economische belangen, innovatie, werkgelegenheid
Verenigd bedrijfsleven	VOA, EBDA, winkeliersverenigingen, Greenport Boskoop, Alphens Warmte Collectief	Belangenbehartigend, innovatie, werkgelegenheid
Maatschappelijke organisaties	Scholen, Participe (klussendienst), buurthuizen, sportverenigingen, religieuze organisaties	Lokale betrokkenheid, sociale cohesie

Inwoners	Verschillende achtergronden; demografische kenmerken (inkomen, taalniveau, stad vs. dorpskern) maar ook woonsituatie (bewoner eigenaren, sociale huurders, particuliere huurders)	Verschillende woonvormen, socio-economische diversiteit (zie Citisens profielen)
Het 'stille midden'	Diverse bewonersgroepen, met verschillende betrokkenheid/behoefte in relatie tot participeren	Beroepsneutralen, genuanceerde betrokkenen, onverschilligen
Georganiseerde bewonersorganen	Verenigingen, bewonerscommissies, huurderscommissies, energiecoöperaties, Energiek Alphen (energiecoaches), dorpsoverleggen	Lokaal initiatief, zelforganisatie, belangenbehartiging
Al betrokken inwoners(groepen)	Meedenkgroep Transitievisie Warmte (TVW), innovatiegroep TVW, verkenninggebieden TVW	Participatief, betrokken, ervaringsdeskundig

Bijlage C: Risicoanalyse

Uitdaging/risico	Gevolg	Oplossing
Abstracte en complexe inhoud: Warmteprogramma's zijn (deels) technisch, beleidsmatig en toekomstgericht. Veel mensen vinden het moeilijk om zich te verhouden tot iets wat nog niet concreet is.	Lage betrokkenheid of verwarring bij bewoners en niet-technische stakeholders (wat betekent dit eigenlijk voor mij? Moet ik hier iets mee?)	Laagdrempelig communicatie (maak gebruik van diverse kanalen), gebruik van handelingsperspectieven (wat moet ik/kan ik hiermee), storytelling en wijk/dorp/gebiedsgerichte voorbeelden
Overvraging van doelgroepen: De warmtetransitie is niet het enige wat loopt binnen de gemeente. Mensen willen niet te vaak of intensief worden benaderd, zeker niet als ze het gevoel hebben dat hun input weinig invloed heeft.	Participatiemoeheid, afhaken van betrokkenen	Slim faseren; intern verbinden met communicatie, sociaal domein en gebiedsregisseurs om vragen te bundelen; duidelijke verwachtingen scheppen, eerlijk en realistische terugkoppeling geven over wat er met input gebeurt en wanneer

Verskillende niveaus van participatie en verwachtingen: Wij zullen doelgroepen op verschillende manieren betrekken bij het opstellen van het Warmteprogramma. Sommige worden (in de basis) alleen geïnformeerd, anderen hebben een (beoogde) adviserende rol.	Ongelijkheid in invloed, risico op frustratie bij actieve groepen als hun input niet serieus genomen wordt.	Transparant zijn over rollen, beloftes nakomen, participatievormen afstemmen op eerdere betrokkenheid en ruimte laten in de praktijk voor als groepen op een ander manier betrokken willen worden in het proces.
Interne afstemming en samenwerking: Verschillende gemeentelijke afdelingen en externe partners (zoals woningcorporaties) hebben eigen belangen en verantwoordelijkheden.	Fragmentatie, vertraging, tegenstrijdige signalen richting bewoners.	Interne coördinatie via projectgroepen, gezamenlijke sessies, duidelijke rolverdeling
Bereiken van het 'stille midden': Grote groep bewoners is niet georganiseerd, niet uitgesproken, maar wel cruciaal om draagvlak te meten en het participatieproces te onderbouwen.	Beleid wordt gestuurd door de actieve minderheid, risico op weerstand bij het toetsen van het conceptplan of bij de uitvoering.	Representatieve peilingen, laagdrempelige communicatie, monitoring van sentiment.
Juridische en bestuurlijke legitimiteit: Participatie moet niet alleen inhoudelijk goed zijn, maar ook bestuurlijk verdedigbaar.	Risico op bezwaarprocedures of politieke kritiek bij onvoldoende participatie.	Documenteren van proces, aantonen van inspanning en representativiteit, bestuurlijke terugkoppeling
Bestuurlijk draagvlak: Het bestuur van de gemeente moet goed betrokken worden bij het participatieproces.	Risico op gebrek aan bestuurlijk draagvlak.	Wensen en bedenkingenprocedure, documenteren van proces en resultaten, meerdere momenten van evaluatie en terugkoppeling aan het bestuur om hen mee te nemen in de resultaten van de participatie